

הנחיות להוראת המצגת - בונים תמונת עתיד

קהל היעד: כיתות ז-י

משך הפעילות: שניים עד שלושה שיעורים

רקע:

פעילות זאת עוסקת בחשיבות של בניית תמונת עתיד לכל תלמיד בכלל ולתלמידים מקבוצות מוחלשות בפרט.

נמצא כי טווח החלומות של תלמידים מסביבות מוחלשות – שאין בסביבתם מודלים לחיקוי בעלי השכלה גבוהה ובעלי מקצועות מסוימים (כגון כלכלנים, רופאים וכו') – עשוי להיות מוגבל.

בנוסף, ההשקעה בפיתוח תמונת עתיד, שהיא לכאורה השקעה מחוץ למסגרת הלימודית – תורמת להצלחת התלמידים ומביאה גם להצלחת בתי הספר, שהישיגיהם עולים על המצופה.

פיתוח תמונת עתיד יכולה לסייע לתלמידים לדמיין עתיד טוב של מיצוי, צמיחה ומציאות. מחקרים מראים שהדימוי שיש לאדם על עצמו בעתיד וחלומותיו של אדם לגבי עתידו – יכולים לסייע לו להתמודד בצורה טובה יותר עם ההווה. הדבר מתרחש מכיוון שהאמונות והחלומות משפיעים על המוטיבציה ועל תחושת המסוגלות, וכן על החלטות ופעולות בהווה.

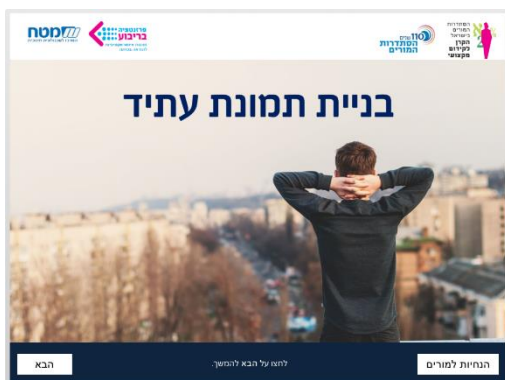
(מתוך: המתכון להצלחות בית ספריות: תמונת עתיד, [הגיע זמן חינוך](#))

מטרות:

- לסייע לתלמידים לבנות תמונת עתיד ולדמיין עתיד טוב של מיצוי, צמיחה ומציאות.
- להכיר את הכוחות שלנו ואת הנקודות שאנו צריכים לשפר כדי להשיג את המטרה.
- לפתח מודעות לחשיבות של הצבת מטרה ראויה.
- לתכנן צעדים בדרך להשגת המטרה.

מהלך הפעילות:

שקף פתיחה – בונים תמונת עתיד

בשקף זה רואים תמונה של נער המביט רחוק. ניתן לשאול את התלמידים:

- על מה לדעתכם הנער חושב?
- מה הוא מרגיש?
- לפי דעתכם, מה הקשר בין התמונה של הנער לכותרת – בניית תמונת עתיד?

שקף 2 – מסע קצר לעתיד

בשקף זה נסייע לתלמידים לדמיין את תמונת העתיד שלהם באמצעות דמיון מודרך.

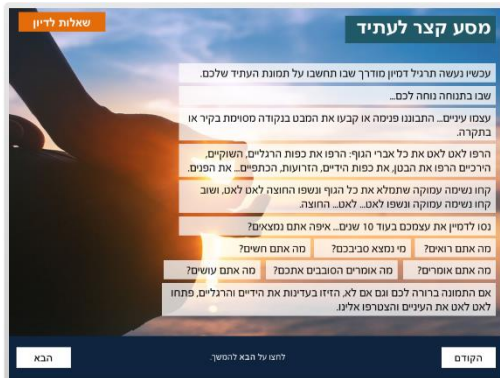
חשוב להקדים ולהסביר לתלמידים על הכוונה לעשות דמיון מודרך. כמו כן, יש לבקש ממי שיתקשה לבצע את התרגיל לשמור על שקט ולכבד את האחרים.

להרחבה ניתן להיעזר [בהנחיות הבאות](#).

ההנחיות מופיעות בשקף בקצרה, אך חשוב לאפשר את התנאים והכניסה לתהליך של דמיון מודרך.

לתשומת ליבכם: ייתכן כי חלק מהתלמידים יתקשו לחשוב על תמונת עתיד. יש לאפשר זאת ולהסביר שלא קל לדמיין תמונת עתיד ולכן אנו מקדישים שיעור לנושא.

לסיום מומלץ לדון עם התלמידים בשאלות לדיון.

שקף 3 – מטרה לעתיד: סיפורו של מרטין לותר קינג

בשקף זה יוצג סיפורו של מרטין לותר קינג. סיפור זה נבחר משום שלמרטין לותר קינג היה חזון והוא תכנן עתיד טוב יותר לשחורים בארצות הברית, על אף הקשיים והאפליה שממנה סבלו.

ניתן להרחיב ולספר לתלמידים:

ד"ר מרטין לותר קינג נולד בשנת 1929 במדינת ג'ורג'יה, שנמצאת בדרום ארה"ב. משפחתו הייתה דתית, ממוצא אפרו-אמריקני. הוא למד באוניברסיטה: סוציולוגיה ותיאולוגיה (מדע הדתות), וקיבל תואר דוקטור. בשנת 1954 התמנה לכוומר במדינת אלבאמה, גם היא בדרום ארה"ב.

במשך שנים רבות הייתה בארה"ב אפליה קשה של האנשים

הלבנים נגד השחורים. למשל, היו חוקים שקבעו שלבנים ושחורים אינם יכולים להשתמש באותם המתקנים (כגון: ברזי מים, ספסלים ציבוריים, מסעדות ואוטובוסים). גם בתי-הספר הציבוריים היו נפרדים: בתי-ספר לשחורים ובתי-ספר ללבנים. האפליה הייתה קשה במיוחד במדינות בדרום ארה"ב: שם היו גם מקרי אלימות רבים נגד שחורים.

בשנת 1955 עוררה אישה שחורה אחת סערה ציבורית. שמה: רוזה פארקס. היה זה כאשר סירבה לדרישה של אדם לבן לוותר על הכיסא שלה באוטובוס ציבורי. על מעשה זה היא הועמדה למשפט, ובית המשפט הרשיע אותה בהפרת הסדר הציבורי.

בעקבות המעשה האמיץ של רוזה פארקס החל תרם האוטובוסים של מונטגומרי. במילים אחרות: האזרחים השחורים בעיר מונטגומרי (במדינת אלבאמה) החליטו לא לנסוע באוטובוסים הציבוריים כל עוד האפליה מתקיימת בהם. החרם נמשך כמעט שנה, ומרטין לותר קינג היה ממנהיגיו.

בסופו של דבר פסק בית המשפט העליון של ארה"ב שההפרדה הגזעית באוטובוסים תיפסק.

מרטין לותר קינג החליט להקדיש את חייו למאבק למען שוויון זכויות לשחורים בארה"ב. בשנת 1957 הוא ייסד, יחד עם כמרים נוספים, את הוועידה למנהיגות נוצרית דרומית (SCLC). הוא עמד בראש ארגון זה עד מותו.

הוועידה ארגנה צעדות בעד זכויות הצבעה לשחורים ובעד ביטול ההפרדה הגזעית. בהפגנה, שארגנה הוועידה בקיץ 1963, בהשתתפות של 250,000 מפגינים(!), נשא קינג את אחד הנאומים המפורסמים בהיסטוריה, שנקרא: "יש לי חלום" ("I have a dream").

גישתו של מרטין לותר קינג הייתה של מאבק לא אליים. כדי ללמוד על כך, הוא יצא לסיור בהודו ולמד שם על גישתו של מהטמה גנדי: מאבק ללא אלימות.

במשך שנות פעילותו הוא נעצר ונכלא מספר פעמים.

מאבק השחורים בארה"ב השיג תוצאות רבות. למשל, ביולי 1964 נחקק החוק לזכויות האזרח, שאוסר כל אפליה במקומות ציבוריים. באותה השנה זכה מרטין לותר קינג בפרס נובל לשלום.

(מתוך הספרייה הווירטואלית, מטח)

מומלץ לבקש מאחד התלמידים להקריא את הקטע, ובסיומו לדון בשאלה לדיון.

ניתן גם לשאול:

מה הקשר בין סיפורו של מרטין לותר קינג לנושא הפעילות – בניית תמונת עתיד?

הסיפור של מרטין לותר קינג היווה מקור השראה לאנשים רבים שסבלו מקשיים ומתחושה שאין להם עתיד. מה אתם לוקחים אתכם מהסיפור של מרטין לותר קינג?

שקף 4 – מה המטרה שלי

בשקף זה מוצגים שלושה ילדים. בלחיצה על כל ילד ניתן לראות מה המטרה שלו לעתיד.

מומלץ ללחוץ על כל דמות, לבקש מהתלמידים להקריא את הטקסט ולשאול:

עם מי אתם מזדהים?

למי לדעתכם יהיה קל יותר להגשים את המטרה שלו? מדוע?

ניתן לבקש מהתלמידים להרחיב בנושא:

מה אנחנו צריכים כדי להגשים את המטרות שלנו?

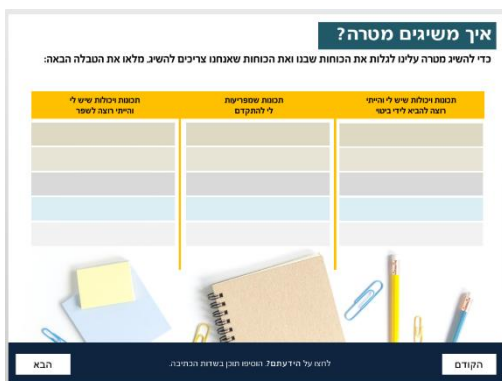
למה לחלקנו קשה יותר לבנות תמונת עתיד?

מה יכול לעכב את מי שרוצה לבנות תמונת עתיד?

מה יכול לקדם את מי שרוצה לבנות תמונת עתיד?

מומלץ גם לבקש מהתלמידים לשאול את הוריהם בבית: על מה הם חלמו ומה הייתה תמונת העתיד שלהם? האם הם הגשימו את המטרות שלהם? אם כן, מה עזר להם, אם לא – מה עיכב אותם?

שקף 5 – איך משיגים מטרה?

בשקף זה התלמידים מתבקשים למלא טבלה שבה הם מציינים אילו תכונות שיש להם הם רוצים להביא לידי ביטוי, אילו תכונות מפריעות להם להתקדם, ואילו תכונות יש להם והם רוצים לשפר.

מומלץ להסביר לתלמידים: כדי להשיג את המטרות שלנו, עלינו לגלות את הכוחות שיש בנו ואת הכוחות שאנו צריכים להשיג. לא תמיד אנחנו שמים לב או מודעים לחוזקות שלנו. יש לנו הזדמנות לחשוב עליהן וגם להקדיש מחשבה לתכונות שאנחנו צריכים לשפר כדי להשיג את המטרה.

ניתן לבקש מכל תלמיד/ה למלא את הטבלה באופן אישי ולבקש מהתלמידים המעוניינים בכך לגשת ולמלא את הטבלה.

ניתן לשאול:

- מה אתם לוקחים אתכם מהתרגיל?
- מה למדתם מהתרגיל?

כדי לחדד את המסר מומלץ גם להקריא את הטקסט המופיע ב-הידעתם?.

שקף 6 – בוחרים מטרה

בשקף זה מופיעות מגוון מטרות מקצועיות ואישיות. מומלץ להציע לתלמידים לבחור מטרה הקרובה לליבם. ניתן גם לבחור יותר ממטרה אחת.

ניתן לשאול:

- מה ההבדל בין המטרות?
- האם יש מטרות שקל יותר או קשה יותר להשיג? מדוע?

ניתן לבקש מתלמידים לגשת לשקף, לגרור למחברת את המטרה שבחרו ולספר עליה.

לסיום מומלץ לשאול: מה אתם צריכים כדי להשיג את המטרות שבחרתם?

שקף 7 – האם כל מטרה היא ראויה?

בשקף זה מוצג נער שרוצה להשיג מטרה – להשתלט ולהיות זה שקובע בקבוצה.

מטרת השקף היא לבחון האם כל מטרה היא ראויה. ניתן לבקש מהתלמידים לחוות את דעתם ולהצביע בנושא.

לסיום מומלץ לשאול:

מה הופך מטרות לראויות?

מה הופך מטרות ללא ראויות?

למה חשוב לדון בנושא של מטרות לא ראויות?

מה עלול לקרות אם אנשים יחשבו שכל מטרה היא ראויה?

מה דעתכם על הביטוי **המטרה מקדשת את האמצעים**? האם ראוי לעשות הכול כדי להשיג את המטרה, גם אם היא לא ראויה?

לדוגמה: נערה החליטה שהיא רוצה לטייל בעולם, אך מכיוון שלא היה לה כסף וגם לא עבודה, החליטה בכל פעם לקחת קצת כסף מהארנק של ההורים שלה. האם האמצעים (גניבה) במקרה הזה מקדשים את המטרה (טיול בעולם)?

שקף 8 – מהי מטרה ראויה?

מהי מטרה ראויה?
לפניכם מאפיינים שונים של מטרות. בחרו בחמישה מאפיינים המתארים מטרה ראויה.

מטרה שאינה פוגעת במשפחה	מטרה שאינה מזיקה לי	מטרה שאינה פוגעת בחברה
מטרה שתגשים את חלומי	מטרה שתפתח בפני אפשרויות	מטרה שתבטא את היכולת שלי
מטרה שתגרום לי להתקדם בחיים	מטרה שתגרום לי להשיג	

להצביע על מאפיין לבחירה לביטול הבחירה לחצו שנית

הקודם הבא

בשקף זה מוצגים מאפיינים שונים של מטרות, והתלמידים מתבקשים לבחור בחמישה מאפיינים של מטרה ראויה.

ניתן לבקש מהתלמידים לעבוד בקבוצות ולהציג את התשובה שלהם, או לקיים דיון במליאה ולבקש מאחד התלמידים לסמן את המאפיינים.

ניתן לשאול:

מה משותף לכל המאפיינים הראויים?

האם לדעתכם חשוב לבחון מהי מטרה ראויה? מדוע?

שקף 9 – צעדים קטנים בדרך למטרה

צעדים קטנים בדרך למטרה
אלה נערה בת 15, מאז ומעולם ארבה שירים ולהקישב למוזיקה. רוצה מאוד לנגן באופן מקצועי על גיטרה. היא נכונה לחנות וביקשה לנסות לנגן על גיטרה, וכשלא הצליחה התייאשה והחליטה שהיא מותרת על החלום **למה אלה התייאשה? ומה אתם מציעים לה לעשות?**

אלה לא נסדה לנגן על גיטרה. השליב הראשון הוא ללמוד. להתאמן ולהתמיד כששך כמה שנים

אלה אין סבלנות. היא מיד ראתה להשיג את המטרה בלי להתמודד עם אתגר חלשיה. היא צריכה לחזור לטבלה ולשפר את המספר המכילת שלה

אלה התייאשה מיד. כדי להצליח צריך להאמין בעצמנו כפי שנושנים זאת נגנים מקצועיים

אחרי:

לבוזרת תשובה לחצו עליו לביטול הבחירה לחצו שנית

הקודם הבא

בשקף זה נכיר את סיפורה של אלה, נערה שרצתה לנגן על גיטרה אך הרימה ידיים והתייאשה מהר.

ניתן לבקש מהתלמידים להקריא את הסיפור ולשאול:

- האם קרה לכם מקרה דומה?
- מי רוצה לספר על כך?

אם התלמידים יתקשו לחלוק מקרים דומים, ניתן לספר על מקרה אישי שלכם שבו רציתם מאוד לעשות משהו אך התייאשתם והרמתם ידיים. ניתן להסביר לתלמידים שכל אחד חווה מצב כזה ולכן נעסוק בצעדים בדרך למטרה.

בשלב הבא ניתן לקיים דיון בכיתה, ולשאול את התלמידים למה לדעתם אלה התייאשה ומה הם מציעים לה לעשות.

כל מסיח יכול להיות פתח לדיון, וניתן לחבר את המסיחים לעולם התלמידים.

שקף 10 – עוזרים לעמית להגיע למטרה

עוזרים לעמית להגיע למטרה
עמית אוהב מאוד לקרוא עיתונים ולהתעדכן בחידשות וחולם להיות עיתונאי. הוא החליט לכתוב סאטיר דעה ולשלוח אותו לעיתון. אך המאמר לא התפרסם. עמית התייאש והחליט שהחלום הזה לא בשבילו. **מה היתם מיעצים לו לעשות?**

כדי להגיע למטרה צריך לנסות אצדים קטנים ולפוש בדרך

אלה בהדרגה. צריך ללמוד, לנסות סגללים ולהאמין בעצמנו

האסיפה נתן בשטח הבחירה או לחצו על

הקודם הבא

בשקף זה יוצג הסיפור של עמית, שחלם להיות עיתונאי אך התייאש והרים ידיים.

התלמידים ינסו ליישם את התובנות מהשקף הקודם ולייעץ לעמית מה לעשות כדי להיות עיתונאי.

ניתן להיעזר באפליקציית סל"ב כדי לאפשר לכל התלמידים לענות; לחלק את התלמידים לקבוצות ולבקש מכל קבוצה להציע את הרעיון שלה; או לקיים דיון במליאה ולבקש מאחד התלמידים למלא את המלבן הריק בתשובות.

שקף 11 – הצעדים שלי בדרך למטרה

בשקף זה כל אחד מהתלמידים יתכנן את הצעדים שלו בדרך למטרה.

מומלץ להסביר לתלמידים: בשקף זה ניישם את כל מה שלמדנו עד כה. היזכרו בכוחות שלכם, במטרה שבחרתם, בדקו אם היא ראויה, חשבו מה הצעדים שצריך לצעוד כדי להגיע אליה ומה יכול לעזור לנו להגיע אל המטרה.

הציעו לתלמידים לחזור למטרות שבחרו בשקף קודם, להציב אותן בסיום המסלול ולציין את הצעדים בדרך אליהן. מומלץ לתת לכל תלמיד להכין מסלול משלו ולהציג אותו לכיתה. ניתן גם ליצור מסלולים יצירתיים – באמצעות בריסטולים, עיתונים צבעוניים, תמונות וצבעים, ולתלות תערוכה של תמונות עתיד בכיתה.

